

Advies Netwerk Notarissen consultatie Wet internationale sanctiemaatregelen

Met dit advies reageert Netwerk Notarissen op de internetconsultatie met betrekking tot het Wetsvoorstel internationale sanctiemaatregelen. Wij richten ons hierbij met name op de gevolgen voor de notariële praktijk, omdat daar onze expertise ligt.

Doel van de modernisering

Wij benadrukken graag, net als in onze reactie op het preconsultatiedocument 'modernisering van het Nederlandse sanctiestelsel', het belang van inhoudelijke en praktische richtlijnen voor de notariële praktijk. Wij staan niet afwijzend tegenover de wijzigingen in de sanctiewetgeving die nu worden voorgesteld, zoals de bestuursrechtelijke mogelijkheid tot handhaving. De effectiviteit en naleving van de sancties komt het echter ten goede, als er meer aandacht voor de praktische kant van de uitvoering is.

Reikwijdte sancties 1

Duidelijkheid over wat de gevolgen zijn als een aan de cliënt gelieerde persoon gesanctioneerd is, is voor de praktijk van belang. Die duidelijkheid is er niet altijd, het wetsvoorstel brengt daar ook geen verandering in. Zo ziet het sanctieonderzoek van de notaris niet alleen op de cliënt zelf, maar ook op andere betrokkenen bij de transactie zoals de ubo van de cliënt. Als een gesanctioneerde 50% of meer van het eigendomsbelang en/of van het zeggenschapsbelang heeft in de cliënt, dan valt de cliënt zelf ook onder de sanctie. Maar wat betekent het voor een voorgenomen transactie als de ubo weliswaar gesanctioneerd is, maar deze niet voldoet aan het vereiste van 50% of meer eigendom en/of zeggenschap? Daarnaast is het met name bij complexere ondernemingsstructuren niet altijd mogelijk te bepalen of iemand aan het eigendoms- of zeggenschapsvereiste voldoet. De huidige regelgeving laat namelijk ruimte voor verschillende redeneringen en uitkomsten. Datzelfde geldt bij het bepalen van de ubo.

Voor een goede toepassing van de sancties is het van belang dat de praktijk meer handvatten krijgt om dit soort vragen te kunnen beantwoorden.

Reikwijdte sancties 2

Voor het notariaat betekent het wetsvoorstel dat er bestuursrechtelijk toezicht mogelijk wordt op naleving van de sancties ten aanzien van werkzaamheden waarop de Wwft voor het notariaat van toepassing is. De werkzaamheden die voor het notariaat onder de Wwft vallen zijn niet duidelijk begrensd. Een van die werkzaamheden is het adviseren over en het vastleggen van een schenking. Wij adviseren om de concrete werkzaamheden te vermelden waarop het wetsvoorstel ziet.

De stille bewindvoerder

In het voorstel wordt de mogelijkheid tot het aanwijzen van een stille bewindvoerder geïntroduceerd. Een stille bewindvoerder kan worden aangewezen als de toepassing van een verplichting uit hoofde van een sanctiemaatregel nadelige gevolgen voor de financiële stabiliteit of continuïteit van de onderneming met zich brengt en daarmee ernstige maatschappelijke, economische of werkgelegenheidseffecten voor de Nederlandse samenleving kan veroorzaken. Op die manier kunnen bijvoorbeeld tijdelijke maatregelen worden getroffen door de eigendoms- of zeggenschapsverhouding met een gesanctioneerde zodanig te isoleren dat de entiteit niet langer onder de sanctiemaatregel valt. Ook een herstructurering van de onderneming en diens activiteiten is denkbaar.

De bewindvoerder mag onder meer aan bestuurders en commissarissen van een onderneming opdrachten geven, die door hen opgevolgd moeten worden. Wij lezen de bepalingen zo, dat deze opdrachten alleen gegeven kunnen worden voor zover deze niet beperkt worden door een sanctie. Met andere woorden: de bewindvoerder mag geen opdracht geven die leidt tot overtreding van een sanctie door de entiteit. De stille bewindvoerder heeft dus vooral een betekenis in gevallen waarin sprake is van een gesanctioneerde die een 'isolatie' of herstructurering tegenwerkt. Interpretieren wij de bepalingen met betrekking tot de stille bewindvoerder zo op de juiste manier?

Art. 5.3 lid 2 over regels en opdrachten aan de stille bewindvoerder bepaalt dat een aantal wetsartikelen uit Boek 2 BW niet van toepassing is 'voor zover en voor zolang' de afwijkingen nodig zijn. Wij pleiten voor een verduidelijking, bijvoorbeeld in de memorie van toelichting, voor de keuze van de wetsartikelen die niet van toepassing zullen zijn. Wellicht kan er in de memorie van toelichting ook op het volgende worden ingegaan. De omschrijving 'voor zover en voor zolang' brengt voor de praktijk te weinig duidelijkheid over het al dan niet van toepassing zijn van een wetsartikel. Om discussies te voorkomen raden wij aan op te nemen hoe wordt bepaald of hier sprake van is. Bijvoorbeeld dat dit ter uitsluitende beoordeling van de stille bewindvoerder is.

Ingrijpen bij ontduiking of ondermijning

Het voorstel introduceert ook de mogelijkheid om in de extremere gevallen een of meer personen aan te wijzen die het bestuur of de leiding van een onderneming vervangen.

Wij vragen ons af wat de civielrechtelijke kwalificatie van deze vervangers is. Blijft bijvoorbeeld het bestuur in functie en moet de vervanging worden gezien als een 'belet of ontstentenis'-achtige situatie? Waarbij dus ook het bestuur als het ware vanzelf weer 'terugkomt' na intrekking van de aanwijzing van de vervangers? Liggen alle verplichtingen van het bestuur na de aanwijzing bij de vervangers, ook bijvoorbeeld de verplichtingen die uit fiscale wetgeving voortvloeien? Tot slot vragen wij ons af of de vervangers kwalificeren als ubo en ook als zodanig geregistreerd moeten worden.

Publicatie

In aanvulling op publicatie in de Staatscourant, lijkt het ons van toegevoegde waarde om ook in het handelsregister van de Kamer van Koophandel en de openbare registers van het Kadaster te publiceren dat sprake is van een stille bewindvoerder, vervanger of beheerder van een registergoed. Het is immers juridische informatie die van belang is voor de entiteit of het registergoed en als iemand dergelijke informatie zoekt, zullen deze openbare registers over het algemeen als eerste geraadpleegd worden.

Geheimhouding

Het wetsvoorstel doorbreekt in bepaalde situaties de geheimhoudingsplicht die is opgenomen in art. 22 van de Wet op het Notarisambt.

In het voorstel is opgenomen dat een notaris op verzoek een afschrift van een tot zijn protocol behorende verklaring van erfrecht afgeeft aan de minister van Economische Zaken en Klimaat. Art. 49b Wna wordt hierbij van overeenkomstige toepassing verklaard. De notaris geeft alleen een afschrift af ten behoeve van het doel: om de eigendomsverhoudingen van of zeggenschap over in Nederland gevestigde ondernemingen vast te stellen of te beoordelen. We merken op dat dit niet uit de verklaring van erfrecht hoeft te blijken. De onderneming kan bijvoorbeeld aan een niet-erfgenaam zijn gelegateerd (eventueel tegen vergoeding van de waarde) of uiteindelijk aan een van de erfgenamen worden toegedeeld. Uit de tekst van het voorgestelde artikel wordt ons niet duidelijk wie bepaalt of de afgifte van de verklaring van erfrecht nodig is ten behoeve van het doel. In het geval dat dit door de minister wordt bepaald, dient deze dat nog aan te tonen of is een enkel verzoek aan de notaris voldoende?

Voorgesteld wordt een centraal meldpunt sanctienaleving in te stellen. Meldingen voortvloeiend uit sanctiemaatregelen moeten dan daar gedaan worden. Ook voor deze meldingen wordt de geheimhoudingsplicht van art. 22 Wna doorbroken. Wij missen hierbij waarborgen dat de doorbreking van de geheimhoudingsplicht niet verder gaat dan nodig is. Dit zou ons inziens kunnen worden opgelost door de meldplicht duidelijk af te bakenen: welke gegevens moeten in welke gevallen, aan wie en waarom worden gemeld. Maar ook in het geval er naar aanleiding van de melding nadere vragen worden gesteld: welke vragen moeten beantwoord worden en in hoeverre.

Tot slot

Wij denken dat het de effectiviteit en naleving van sanctiewetgeving ten goede komt als er meer aandacht voor de praktische kant van de uitvoering daarvan zou zijn. Desgewenst denken wij graag mee hoe dit kan worden vormgegeven.

Utrecht, 9 augustus 2024

Netwerk Notarissen

mr. Lucienne van der Geld, directeur

mr. Erja Zandijk, dossierverantwoordelijke

Netwerk Notarissen in een organisatie van 150 notariskantoren in Nederland met bijna 600 juristen die samen een expertnetwerk vormen op notariële onderwerpen. Zij vormen ook samen een denktank voor de veranderende maatschappij.